

Lärohandledning:
Carl Michael Bellman

— *Ett liv i dur och moll*

Författad av Jenny Karlsson

Artikelnummer: T42015

Ämnen: Svenska, Historia, Musik

Målgrupp: Grundskola 4-6, Grundskola 7-9, Gymnasium

Speltid: 29 min

Produktionsår: 2015

Kunskap & Upplevelse
Film i undervisningen

INNEHÅLL:

Centralt innehåll

- Det centrala innehåll från LGR 11 som matchar filmen.

Kunskapskrav

- De kunskapskrav du kan jobba mot med utgångspunkt i filmen.

Begreppsbanken

- En lista med utmanande ord och begrepp från filmen och förslag på hur du kan arbeta med dem.

Frågebanken

- Olika typer av frågor att jobba med i helklass, i grupp eller individuellt.

Övningsbanken

- Länkar och övningar som hjälper dig att jobba vidare med filmens innehåll.

Skolans uppdrag säger att idet i all undervisning är angeläget att anlägga ett övergripande *historiskt perspektiv*. Genom det kan eleverna utveckla en förståelse för samtiden och en beredskap inför framtiden samt utveckla sin förmåga till dynamiskt tänkande.

Utdrag ur: Syfte i ämnet Historia

Undervisningen ska stimulera elevernas nyfikenhet på historia och bidra till att de utvecklar kunskaper om hur vi kan veta något om det förflutna genom historiskt källmaterial och möten med platser och människors berättelser. Undervisningen ska vidare bidra till att eleverna utvecklar förståelse för att varje tids människor måste bedömas utifrån sin samtids villkor och värderingar.

Utdrag ur: Syfte i ämnet Musik

I vår tid förenas musik från skilda kulturer och epoker med andra konstformer i nya uttryck. Kunskaper om och i musik ökar möjligheterna att delta i samhällets kulturliv.

Utdrag ur: Syfte i ämnet Svenska

I undervisningen ska eleverna möta samt få kunskaper om skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden.

Centralt innehåll som kan kopplas till filmen.

Historia, åk 4-6:

- Vad historiska källor, till exempel brev och andra dokument, kan berätta om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män jämfört med idag.
- Exempel på hur 1700-talet kan avläsas i våra dagar genom traditioner, namn, språkliga uttryck, byggnader, städer och gränser.

Musik, åk 4-6:

- Konstmusik, folkmusik och populärmusik från olika kulturer och deras musikaliska karaktärsdrag.

Musik, åk 7-9:

- Konstmusik, folkmusik och populärmusik från olika epoker. Framväxten av olika genrer samt betydelsefulla tonsättare, låtskrivare och musikaliska verk.

Svenska, åk 7-9:

- Skönlitteratur som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor. Lyrik, dramatik, sagor och myter.

Kunskapskrav som kan kopplas till innehållet:

Historia åk 6:

Eleven kan tolka och visa spår av historien i vår tid och föra resonemang (*enkla, utvecklade, välutvecklade och nyanserade*) om varför det finns likheter och skillnader i olika framställningar av historiska händelser, personer och tidsperioder.

I studier av historiska förhållande, skeenden och gestalter kan eleven använda historiska begrepp på ett (*i huvudsak, relativt väl, väl*) fungerande sätt.

Begreppsbanken

Här finns en lista över svåra ord i filmen. Gå igenom dem tillsammans med klassen innan ni ser filmen eller låt eleverna jobba med dem efteråt.

Låt eleverna parvis klippa ut orden och låta dem para ihop rätt ord med rätt förklaring. Öva så länge det behövs. Låt dem sedan skapa begreppskedjor av så många ord som möjligt och berätta för varandra muntligt. Gör som skriftlig övning om du vill.

Kopieringsunderlag:

<i>Kompositör</i>	Tonsättare, musikskapare
<i>Estradör</i>	Scenartist, underhållare
<i>Skald</i>	Diktare
<i>Filosof</i>	Tänkare, tänkande person
<i>Satir</i>	Man uttrycker sig för att förlöjliga eller håna någon på ett "snyggt" sätt
<i>Ämbetsman</i>	Person med makt som innehar en speciell position
<i>Transferering</i>	Överföring
<i>Berusad</i>	Påverkad av alkohol

Kopieringsunderlag (fortsättning):

<i>Krog</i>	En restaurang eller litet värdshus där alkoholdryck serveras
<i>Landsfader</i>	Som en pappa för hela landet
<i>Riksdaler</i>	Svenska mynt innan kronan infördes
<i>Trubadur</i>	En vissångare som ofta spelar gitarr
<i>Privilegium</i>	Förmån
<i>Epistel</i>	Brev, skrift
<i>Karaktär</i>	Person eller figur, litterär person
<i>Aristokrati</i>	Adeln, överklassen
<i>Ståndssamhället</i>	Samhälle bestående av fyra samhällsgrupper: adel, präster, borgare, bönder
<i>Franska revolutionen</i>	Snabb, djupgående förändring där man ville avskaffa adelns privilegier och istället ha ett mer jämlikt samhälle.

Frågebanken

*Frågar att diskutera tillsammans efter filmen.
Ha gärna frågorna framme under filmen så du kan anteckna lite stöd till diskussionen efteråt.*

- När levde Carl Michael Bellman?
- Vad menas med den gustavianska tiden?
- När levde Gustav III?
- Var vistades han mycket när han var liten prins?
- Vad hade det för betydelse för honom?
- Vem var Rosseau, som Gustav tog mycket intryck av?
- Hur länge var Gustav III kung?
- På vilket sätt förändrade hans år på tronen Sverige?
- Vilka institutioner (inom musik, sång, teater, litteratur) grundade Gustav III? Vilken av dem tilldelar nobelpriset i litteratur?
- Vilken typ av familj föddes Carl Michael Bellman i?
- Hur många syskon hade han?
- Varför var det så att bara hälften av syskonskaran nådde vuxen ålder, tror du?
- Gick Bellman i skolan som barn?
- Vilka ämnen studerade han?
- Hur gammal var han när han debuterade som författare?
- Var fick han sitt första "riktiga" jobb?
- Hur många krogar fanns det i Stockholm på den här tiden? Varför fanns det så många tror du?
- Nämn två restauranger som finns kvar än idag.
- Vad gjorde Gustav III 1772?
- Vem handlar Gustavs skål om? Varför skrev Bellman den tror du?
- Vad menas med hovsekreterare?
- Varför fick Bellman en pension på 100 riksdaler?
- Vad får vi lära oss genom Bellmans författarskap?
- Vad är fågelfångare, sillpackare och bagarpojkar?
- Vilka sånger av Bellman är de mest kända?
- Kungen hade gett Bellman i uppdrag att ge ut 100 visor. Vad kallades samlingen?
- Hur lång tid tog det att få klart de 82 första epistlarna?
- Vem var Fredman?
- Vad beskriver epistlarna?
- Vilka är de mest kända gestalterna i epistlarna?
- 1791 kom Fredmans visor. Vad handlar de om?
- Vad betyder pank?
- Hur gjorde Bellman för att undkomma sina skulder?
- Vad gjorde familjen när Bellman kom hem från Norge?
- Arbetade Bellman bara som musiker? Vilka andra jobb hade han?
- Ulla Winblad är en känd karaktär. Fanns hon på riktigt?
- På vilket sätt blev Bellman en del av de politiska spelet när "vanligt" folk började kräva mer att säga till om?
- Varför fick Bellman jobbet som sekreterare i nummerlotteriet? Vem ansökte han till?
- Vad var anledningen till att nummerlotteriet fanns?
- Hur och när dog kungen Gustav III?
- Hur påverkade kungens död Bellman?
- Hur avled Bellman?
- Hur kan vi veta så mycket om den här tiden?

Övningsbanken

Innan filmen:

1. Vad tänker ni på när jag säger Bellman?

- Gör en lista på tavlan.

Efter filmen:

2. Gå igenom listan, jämför och lägg till nya saker om ni känner till mer nu.

3. Bellman lämnade efter sig en mängd dikter och visor som gör att vi kan lära känna både honom och livet på 1700-talet. Diskutera vad dikterna och visorna berättar om Bellman och livet på 1700-talet?

- Lyssna gärna på några visor. Använd länken här nedanför:

[*Lyssna på Bellmanvisor*](#)

4. Lyssna/läs några av visorna/dikterna. Är några av Bellmans funderingar aktuella fortfarande idag?

- Prata om vad det är som kännetecknar Bellmans musik och texter.

5. Olika människor uppfattade Bellman på olika sätt. Varför var det så? Hur var han egentligen tror du?

- Diskutera hur du själv kan uppfattas av olika personer. Tror du att du uppfattas olika av dina föräldrar jämfört med dina kompisar? Hur vill du uppfattas?

6. Jobba i par och ta reda på vad Bellmanhistorierna har med Carl Michael Bellman att göra.

- Skriv ned era bästa Bellmanhistorier och träna på att berätta dem. Berätta för klassen!

7. Sätt dig in i olika perspektiv. Hur tror du en adelsperson skulle beskriva sitt liv på 1700-talet? Hur tror du att till exempel Fredman skulle beskriva sitt liv på 1700-talet?

8. Gustav III grundade Svenska akademien, som delar ut nobelpriset. Hur vet man vilken bok som är bäst? Kan man tävla i sång och litteratur, tycker du?

- Diskutera med varandra om vad som gör sång, musik och litteratur bra.

Mer om:

[Bellman, Wikipedia](#)

[Bellman.net](#)

[Bellmansällskapet](#)

[Lyssna på Bellmanvisor](#)

[Om Bellmanhistorier, Wikipedia](#)

[Bellmanhistorier 1](#)

[Bellmanhistorier 2](#)

[Bellmanhistorier 3](#)

[Stockholmskällan: Om Stockholms historia](#)